

Szenteste

► Zsid 1,1–6

Időkön átívelő igazság (Jézus a múlt–jelen–jövő)

Az ünnep jellege

Szenteste egészen különleges, talán a legkülönlegesebb alkalmak egyike. Eredetileg egy előkészítő alkalom volt, melyen a Megváltó születésével kapcsolatos próféciákat olvasták fel az egybegyűltek, virrasztással, énekkel, imádsággal készültek a Megváltó születésére, majd éjfélkor kezdődött az igazi ünneplés, amikor a hagyomány szerint Jézus született.

Az evangélikus istentiszteleti rendben, bár egyre több gyülekezetben vezetik be az éjféli is-

tentiszteletet, alapvetően a karácsonyhoz tartozó ünnep délután vagy este tartott alkalom, mely sokaknál a gyermekműsoroknak ad helyet. Ezért bár többnyire nagyobb gyülekezet van jelen az ünnepen, de érdeklődésük nemegyszer inkább a saját gyermeküknek, semmint „a megszületettnek” szól. Éppen ez a jelenlét ad óriási lehetőséget a missziónak, a szent este lényegi bemutatásának. Isteni alkalomról, Istentől származó ünnepéről van szó: Isten elküldte Fiát, amint azt a nap témájaként olvashatjuk.

Amit a textusról tudni kell

A Zsidókhoz írt levél első versei magasztos nyitányként szólalnak meg: *„Miután régen sokszor és sokféleképpen szólt Isten az atyákhoz a próféták által, ezekben a végső időkben a Fiú által szólt hozzánk...”* Az ünnepi hangvételi írás Jézust nem a jászol gyengeségében, kiszolgáltatottságában mutatja be, hanem az Atya örök Fiaként, akiben maga Isten szólal meg. Karácsony estéjén így nemcsak a betlehemi történetre tekintünk, hanem a teljes kinyilatkoztatásra. A gyermekké lett Jézus nem „egy próféta a sok közül”, hanem Isten végső szava, aki minden próféciaát beteljesít.

Homiletikai szempontból három hangsúlyt emelnék ki:

Először: Isten szól. Karácsony éjszakája nem pusztán egy szép emlék a múltból, hanem annak a bizonyossága, hogy Isten ma is keresi az embert. Az ő szava nem némult el, Jézus Krisztusban testet öltött.

Másodszor: Isten végső szava Jézus. Sok külső hang zavarja életünket – félelmek, elvárások, csalódások –, de az ünnep emlékeztet: nem ezéke az utolsó szó, hanem maga Jézus, aki békeséget és új kezdetet adott.

Harmadszor: A Fiú dicsősége. Az énekekben, gyermekműsorokban, fényekben Jézus nem csupán „kedves kisdéd”, hanem az, akinek angyalok hódolnak. Igeszakaszunk tágitja a szentesti látóhatárt: a jászolban fekvő gyermek egyszerre a világegyetem Ura.

Ez a perspektíva karácsony etikáját is meghatározza. Nem elég a nosztalgikus meghatódás, az ünnepi „hangulatkeltés”, hanem életünk irányát kell a megszületetthez – az ünnepelthez – igazítani. Ha ő az Atya képmása, akkor őbenne látjuk, hogyan kell szeretni, megbocsátani, szolgálni vagy éppen uralkodni. A szenteste nem csupán meghittség, hanem döntés: kinek engedem, hogy az utolsó szót kimondja életem fölött?

A perikópa megértése

A Zsidókhoz írt levél nem levél. Sokkal inkább írásba foglalt prédikáció, amely nagy valószínűség szerint zsidókból lett keresztényeknek íródott. Olyan embereknek, akik jól ismerték az Ószövetséget, és akik kísértést éltek meg a zsidóság kereite közé való visszatérésre.

A prológus (Zsid 1,1–4) Krisztust mint Isten végső és teljes kinyilatkoztatását mutatja be, messze kiemelkedve és meghaladva az ószövetségi kijelentést. Az ószövetségi próféciaák és ígéretek beteljesültek az „új szövetségben”, melynek „a Fiú” a közvetítője. A szerző magából az Ószövetségből mutatja ki, hogy a Krisztus a régi próféták, az angyalok felett álló személy. A szakasz teológiai súlypontja a krisztológia: Jézus nem egyszerűen Isten küldötte, hanem *„Isten dicsőségének a kisugárzása és lényének képmása”* (Zsid 1,3).

Jézus mindenképpen felett való mivoltát hangsúlyozza a szerző az angyalokhoz való viszonyával is. A kor vallási világában nagy hangsúlyt kaptak az angyalok mint Isten közvetítői, ezért az író hangsúlyozza, hogy Krisztus fölöttük áll. A Zsid 1,5–6-ban megjelenő ószövetségi idézetek (Zsolt 2,7; 2Sám 7,14; Zsolt 97,7) is ezt erősítik: Jézus nem egy a sok közül, hanem Isten Fia, akit minden angyal imádata megillet.

Igehirdetési vázlat

Az ajándék

Szenteste a megérkezés, a beteljesedés ünnepe. A várakozás, a sok készülődés, az izgalom kiteljesedése. Minden, amire annyira vártunk, itt van: a hangulat, a díszek, a fények, a család. Az ajándék a helyén? Csak éppen ígénk nem az este hangulatához, a megszokott 24-ei képhez illő. Talán az angyalok, akik ismerősnek mondhatóak a karácsonyi műsorból és a szentesti történetből.

Az ajándék a helyén?

Szenteste nemcsak a mi előkészületünk beteljesedése, hanem – legfőképpen – Istené. Ahogy a gyermekek (akik esetlegesen a karácsonyi műsort előadták) megtestesítik számunkra a múltat, a jelent és a jövőt, úgy alapigénk is múltból, jelenről és jövőről szól, aki Jézus Krisztusban adatott.

A szokásos ünnepi kérdés: „Hogyan lesz ebből szentesti üzenet?” Mit tehetünk még, mit adhatunk még hozzá?

Karácsonyt nem mi „csináljuk”, karácsony történik!

Ezen az estén a legtöbben Betlehemre figyelnek, a jászolban fekvő gyermekre, de igénk más perspektívát nyit: nemcsak egy történelmi eseményről, ünnepi alkalomról beszél, hanem arról, hogy Isten Fiában maga az örökkévaló igazság szól hozzánk.

Múlt: „Sokszor és sokféleképpen szólt Isten”

Karácsonyeste egyszerre idézi fel a régi várakozást és a megvalósulást. Régen Isten a próféták által adott ígéreteket: szavakat, képeket, jeleket, melyek mozaikként utaltak arra, aki el fog jönni. Isten előkészítette a Fiú eljövételét.

Karácsonykor mindez beteljesedik: a prófécia és váradalmak célba érnek Jézussal.

Szenteste arról szól, hogy a mozaikdarabkák összeállnak. A „kép” teljessé lesz, minden a helyére kerül.

Sokszor érezzük életünk folyamán, hogy ez vagy az értelmetlen, nem volt jelentősége, hogy a múltat szívesen eltörölnénk, átírnánk. Nem értjük, hogy miért. De a mi életünk darabkái is fontosak. Minden egyes darabka! Életünk múltja nem hiábavaló és nem felejthető, mert Isten azt is felhasználja arra, hogy Krisztushoz vezessen bennünket.

Jelen: „Most pedig a Fiú által szólt hozzánk”

Jézus nemcsak a múlt része, nem csupán egy történelmi személy, aki kétezer éve született,

és akiről minden évben megemlékezünk, hanem a világmindenség Ura, a teremtes kezdete és fenntartója. *„Ő Isten dicsőségének a kisugárzása és lényének képmása, aki hatalmas szavával hordozza a mindenséget...”* És mégis gyermekké lett. A bölcsőben fekvő kisdéd egyszerre törékeny és mindenható. Ez karácsony legmélyebb titka: a hatalmas Isten emberré lett, hogy egészen közel jöjjön hozzánk, hogy vele, mellette legyünk ma is.

Az első karácsony éjszakája nem pusztán emlék, hanem élő jelen. Isten ma is szól a Fiú által. Amikor énekelünk, igét hallgatunk, ajándékozunk, minden arról beszél, hogy Isten megjelent. Nemcsak a múltban, Betlehemben, hanem most, a mi életünkben is!

Zajos jelenünkben, a félelmek, háborúk és a sokféle bizonytalanság közepette Krisztus szava az, ami ma is szól, biztos és békét teremtő pont. Ne engedjük, hogy „eltérítsenek” tőle!

Jövő: „Imádja őt az Isten minden angyala”

A Fiú nemcsak a múlt beteljesítője és a jelen szava, hanem a jövő Ura is.

Az ige hangsúlyozza, hogy a Fiú nagyobb az angyaloknál. Őt nevezi Isten Fiának, ő az örökös, akit imádnak az angyalok is. Az angyalok hódolata előre mutat: egyszer minden térd meghajol előtte.

Látjuk, ismerjük a pásztorok történetét, akiknek angyalok énekelnek a betlehemi éjben. A mennyei sereg hirdeti a születést, és hódolattal fordul Jézus felé. Mi is csatlakozzunk ehhez a kórushoz, imádván a gyermeket, a mindenség Urát, Megváltónkat!

Ez az ünnep igazi ajándéka: Isten végső szava, amely „elhangzott” Jézus Krisztusban, ma is szól, és örökre velünk marad.

A jelen valósága a jövőre nézve is ígéret: a Fiú, aki megszületett, ugyanaz, aki bűneinket elvette, és ugyanaz, aki majd újra eljön. Jövőbe mutató reménység.

Ez ad nekünk is az olykor félelmetesnek, bi-

zonytalannak, kikutathatatlanak tűnő jövőre vonatkozóan megnyugvást. A jövő nem üres, hanem Krisztusban beteljesedő valóság.

Ha Jézus a múlt, a jelen és a jövő Ura, akkor ünnepünk több, mint meghittség. Tudatos döntés. Hallgassunk szavára és engedjük, hogy életünk útját ő szabja meg, ő vezessen. Bízunk Krisztusra múltunkat, jelenünket, jövőnket, hogy az este szent legyen.

További javaslatok az istentisztelethez

Lekciók

Mt 1,18–25; Ézs 9,1–6

Énekek

ÉÉ 150, 154

Áldás

Ezen az estén a gyülekezet más összetétele miatt akár lehet mondani egy egyedi – az ígéhez kapcsolódó – áldást.

A békesség Istene,
aki a próféták szavában,
a betlehemi gyermek mosolyában
és ma is az ő Szentlelke által szól,
áldjon meg benneteket!

Áldja meg szíveteket, hogy elérjen hozzá szava,
áldja meg otthonaitokat, hogy a szeretet világítson benne,
áldja meg gyermekeitek életét, hogy örömben
és reménységben növekedjenek,
áldja meg mindannyiunk jövőjét, hogy Jézus
Krisztus legyen az útítársunk!

A befejező oltári szolgálatnál az ünnep bensőségességét fokozhatja, ha gyertya meggyújtásával imádkozunk külön-külön például az idősekért, a családokért, a magányosokért, önmagunkért,

az oltárról vett lánggal meggyújtva a könyörgéshez rendelt gyertyákat.

Illusztráció

TÖRTÉNET

Egy régi anekdota szerint gazdag úri család készült rég várt gyermekük születése alkalmából egy nagy ünnepségre. A sok meghívott vendég kabátjait a szolgáló, mivel már nem volt hely a fogasokon, az egyik kis szobába szórta be.

Mindenki örült, gratulált, evett, ivott, koccintott az ünnepelt tiszteletére. Amikor az újszülöttet a szülők be akarták mutatni a vendégeknek, nem találták sehol, izgatottan keresték ők és a szolgálók, míg végül a sötét, kis szobában a kabátok alatt találtak rá.

Ne engedjük, hogy az *ajándék* elvesszen a sok láрма, vendég és „körítés” miatt.

Felhasznált irodalom

- BALLA Péter 2018. A Zsidókhoz írt levél. In: Bartha Tibor – Balla Péter (szerk.): *Újszövetségi kommentár*. Kálvin Kiadó, Budapest. 1297–1352. o.
- HERCEGH Pál 1983. A Zsidókhoz írt levél és a katolikus levelek. *Theologiai Szemle*, 26. évf. 5. sz. 318–319. o.
- MOLNÁR János 1998. A Zsidókhoz írt levél teológiája. *Sárospataki Füzetek*, 2. évf. 2. sz. 27–40. o.
- VANYÓ László 1980. *Az újszövetségi iratok keletkezése*. Szent István Társulat, Budapest.
- MACRAE, Georg W. S. J. 1996. *Zsidókhoz írt levél*. Korda Könyvkiadó – Bencés Kiadó, Kecskemét–Pannónia. (Szegedi Bibliakommentár. Újszövetség 10.)
- HORVÁTH Géza 2012. Fia által szólt. *Pasaréti prédikációk*. (<https://www.refpasaret.hu/pasaret/index.php?page=tekst&book=Zsid#body>)
- ELLINGWORTH, Paul 1993. *The Epistle to the Hebrews*. Eerdmans, Grand Rapids. (The New International Greek Testament Commentary.)

■ KOLLERNÉ LOÓS ZSUZSANNA